

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Педагогічний факультет Карлового університету (м. Прага, Чехія)
Науковий університет імені Етвеша Лоранда (м. Будапешт,
Угорщина) Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
Гуманітарний-педагогічний коледж
Мукачівського державного університету

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

**Збірник тез доповідей
за матеріалами VIII Міжнародної
науково-практичної конференції
24-25 жовтня 2024 року**

Україна, Мукачево 24-25 жовтня 2024 р.

УДК 37:378.011.3-057.4:005.332.4-043.83:339.92(477:4)(043.2)
О-72

*Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від 25 жовтня 2023 р.)*

Рецензенти:

Староста Володимир Іванович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ДВНЗ “Ужгородський національний університет” (м. Ужгород);

Шпак Валентина Павлівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (м. Черкаси).

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова); Гоблик В.В. – д.е.н., професор; Товканець Г.В. – д.пед.н., професор; Кобаль В.І. – к.пед.н., професор; Молнар Т.І. – д.пед.н., професор; Горват М.В. – к.пед.н., доцент; Мочан Т.М. – к.пед.н., доцент; Фенчак Л.М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

О-72 **Освіта і формування** конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 24-25 жовтня 2024 р., Мукачево / Ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол. ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2024. 328 с. ISBN978-617-7495-53-5

У збірнику представлено тези доповідей учасників VIII Міжнародної науково-практичної конференції “Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції”. Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку закладів загальної середньої та вищої освіти, освіти дорослих і професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

УДК 37:378.011.3-057.4:005.332.4-043.83:339.92(477:4)(043.2)

ISBN978-617-7495-53-5

© Мукачівський державний університет, 2024

<i>ХОМА О.М., ГУБАЛЬ Г.Ю.</i>	
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ В УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМ КОГНІТИВНОГО РОЗВИТКУ	297
<i>ХОМА О.М., КУЗЬМА О.І.</i>	
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В КЛАСІ З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ.....	299
<i>ЧЕГІ Б.М., ЛІБА О.М.</i>	
МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	302
<i>ЧЕКАН О.І., БУЛЕЦА Е.Ю.</i>	
ДІТИ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ ТА ЇХ РІВНІ	304
<i>ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ВЕГЕШ О.В.</i>	
СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	306
<i>ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ФЕЧКА К.Р.</i>	
МОРАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ МУЗИКИ.....	309
<i>ШКУРИНА А.О., КУЗЬМА-КАЧУР М.І.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ ПРИ ВИВЧЕННІ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	311
<i>ШКРІБА Т.І.</i>	
ОРФОГРАФІЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ЛІНГВОДИДАКТИЧНА ПРОБЛЕМА НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В 5-9 КЛАСАХ ЗЗСО	313
<i>ШОЛОВІЙ М.-Т.І.</i>	
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА.....	316
<i>ШУФРИЧ К.Я., ЛАЛАК Н.В.</i>	
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ	318
<i>ЯКИМЕНКО Є.А., ЛАЛАК Н.В.</i>	
ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ».....	321
<i>ЯНЧІЙ М.І., ЛІБА О.М.</i>	
МАТЕМАТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – РЕЗУЛЬТАТ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	323
<i>ЯЦКАНИЧ В.В.</i>	
ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ	325

ХОМА О.М.,
к.пед.н., доцент,
Мукачівський державний університет, Україна
ГУБАЛЬ Г.Ю.,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 013 Початкова освіта
Мукачівський державний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ В УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМ КОГНІТИВНОГО РОЗВИТКУ

У методичній науці розрізняють чотири види мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання й письмо. Формування читацької компетентності є одним із найважливіших завдань початкової школи. Воно передбачає розвиток у молодших школярів навички читання, здатність до аналізу художнього тексту, набуття практичного досвіду, виховання цінностей. За формулюванням І. Старагіної, компетентний читач у НУШ – це той, хто обирає тексти для читання, сприймає текст, аналізує та інтерпретує текст, перетворює інформацію, оцінює текст, збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід, читає творчо [2, с.29].

У класах з інклюзивним навчанням уроки української мови та читання (читання) мають диференційований зміст: вони будуються відповідно до вимог Державного стандарту початкової освіти, Типових освітніх програм, а для учнів з особливими освітніми потребами – за адаптованими чи модифікованими програмами.

У фокусі нашого дослідження – формування навички читання в учнів з порушенням когнітивного розвитку. Для таких учнів процес засвоєння навички читання може бути особливо складним через різноманітні труднощі в сприйнятті, розумінні та запам'ятовуванні інформації.

Слід підкреслити, що підручники “Українська мова та читання” (друга частина) вмістили тексти різних жанрів: казки, легенди, притчі, оповідання, ліричні та епічні поезії, байки, малі фольклорні жанри, медіатексти, що передаються qr-кодами та “медіавіконцями”. Наше вивчення проблеми показує, що учнями з порушеннями когнітивного розвитку найкраще сприймаються казки, оповідання, медіатексти, труднощі спостерігаються у процесі опрацювання легенд, байок. Найбільшими за всеосяжною темою та вагою для учнів з ООП є: сучасний дитячий світ (школа, дружба, пригоди, захоплення, творчість); природа і люди. Отже, читацьке коло дуже різноманітне, що є передумовою сприяння розвитку пізнавального інтересу учнів до читання.

В умовах інклюзивної освіти важливо забезпечити кожній дитині можливість розвивати свої навички читання, враховуючи її індивіду-

альні можливості. Сучасні методи навчання, які базуються на ігрових, інтерактивних та візуальних технологіях, можуть стати ефективними інструментами для формування читацьких навичок у дітей з порушеннями когнітивного розвитку.

Цей процес вимагає тісної співпраці вчителя, асистента вчителя, психолога, батьків та спеціалістів, що допомагає створити підтримуюче навчальне середовище. Розуміння специфіки когнітивного розвитку дітей є ключовим для вибору відповідних стратегій та методик, що сприятимуть їхньому успішному розвитку читацьких умінь.

Для формування навички читання нами акцентується увага на таких різновидах читання: ланцюжкове, пошепкове, “читання удвох”, “читання на буксир” та інші. З метою розуміння змісту прочитаного вартує, на наш погляд, проводити ґрунтовну словниково-орфоепічну роботу, аналіз тексту на основі малюнків, формулювання запитань, в яких є часткова відповідь та інші.

Особливу групу серед дітей із порушеннями мовлення складають діти з розладами процесів читання й письма. Труднощі сприймання тексту або ж дислексія – характеризується як нездатність сприймати друкований чи рукописний текст і трансформувати його в слова. Як зазначає Н. Бабич, в учнів з дислексією під час читання спостерігаються такі типи помилок: заміни і змішування звуків, частіше близьких за акустико-артикуляційними ознаками; побуквенне читання; спотворення звуко-складової структури слова, що проявляються в пропусках приголосних і голосних, додаваннях, перестановках, пропусках звуків і складів; порушення розуміння прочитаного, які проявляються на рівні окремого слова, речення, тексту загалом; аграматизми, що проявляються на аналітико-синтетичному й синтетичному етапах опанування навички читання [1, с. 8].

З метою попередження означених помилок ми практикуємо хороше читання, “читання удвох” (дитини та асистента вчителя). Вважаємо, що інтерактивне навчання допоможе дитині активно включитися у роботу над художнім текстом. Об’єднання молодших школярів у творчі групи домпоможе дитині з ООП інтегруватися в освітній процес.

Підкреслимо, що у початкових класах створюються навчальні осередки. Значить, до цієї діяльності слід залучити дитину з ООП та батьків, що дасть можливість створити куточок читача з урахуванням інтересів кожного школяра. На наш погляд, у ньому можуть бути розміщені улюблені твори для читання, дитячі журнали, дитяча енциклопедія, книжки-розкладачки, книжки-панорами, книжки-розмальовки. На уроках позакласного читання кожен із учнів може проаналізувати вибраний художній текст.

Важливим чинником удосконалення навичок читання учнів з порушенням когнітивного розвитку є необхідність дотримання вимоги зручності для читання, що викликана психофізіологічними особливостями людини, які проявляються в процесі читання й розуміння прочитаного. У статті О. Тверда стверджує, що: зручність для читання сприяє психосуб'єктивному відношенню до тексту, готовності до читання, зумовлюючи звички й чекання глядача. До сказаного треба додати, що зручність для читання залежить від складності змісту, текстового навантаження, оточення, що потрапляє в поле зору одночасно зі шрифтом, а також міри освітленості" [3]. Підкреслимо, що усі види мовленнєвої діяльності знаходяться у тісному взаємозв'язку й сприяють формуванню читацьких умінь в учнів з ООП,

Таким чином, нами окреслено окремі наукові підходи до формування навичок читання в учнів з порушенням когнітивного розвитку.

Список використаних джерел

1. Бабич Н. М.. Дослідження навички читання у дітей молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами засобами сучасної типографіки. Бабич Н.М., Любенко Л.В. *Norwegian Journal of development of the International Science* No 54/2021.URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/34507/1/N_Babych_L_Lubenko_NJDIS_IL.pdf

2. Старагіна І. П. Нова українська школа: розвиток читацької компетентності в учнів початкової школи в системі інтегрованого навчання: навч.- метод. посіб. І. П. Старагіна, В. М. Терещенко, А. О. Панченков. Харків: Соняшник, 2020. 176 с.

3. Тверда О. Читай, ти зможеш: в Україні створили перший шрифт для дітей з дислексією. 2020. URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3517/188/1382>.

ХОМА О.М.,

к.пед.н., доцент,

Мукачівський державний університет, Україна

КУЗЬМА О.І.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,

спеціальність 013 Початкова освіта

Мукачівський державний університет, Україна

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В КЛАСІ З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ

Сьогодні в Україні створена нормативно-законодавча база, що забезпечує рівний доступ усіх дітей до навчання у закладах освіти. Державний стандарт початкової освіти, Типові освітні програми спрямовані на формування в учнів ключових та предметних компетентностей. З-поміж

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>